

รายงานผลการศึกษาศึกษาการวิเคราะห์ความคุ้มค่า
ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559
(ฉบับเผยแพร่)

เสนอต่อ

สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

โดย

บริษัท โพลีเกอรั แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

ธันวาคม 2559

สารบัญ

1. ความเป็นมา	5
2. กรอบแนวทางการประเมินความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	7
3. ผลประโยชน์ (Benefit) ที่เกิดขึ้น	11
4. ค่าใช้จ่ายโครงการโดยสรุป	12
5. สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์	13
6. สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้วยเครื่องมือทางการเงิน	15
7. สรุปผลประโยชน์ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่สามารถประเมิน เป็นตัวเงินได้	21
8. ข้อเสนอแนะ.....	26

1. ความเป็นมา

ที่ผ่านมา สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สรอ. ได้จัดให้มีการประเมินความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2556 ตาม Model ที่ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีการศึกษาโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ (Benefit) และต้นทุน (Cost) ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นต้นแบบสำหรับ สรอ. ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 และ 2558 อย่างต่อเนื่อง อนึ่ง การวิเคราะห์ความคุ้มค่าที่กล่าวมา ถือเป็นกรดำเนินการที่สอดคล้องกับมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสองแห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554 ที่กำหนดว่า

“เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของสำนักงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างความรับผิดชอบต่อความเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการของสำนักงาน ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าและการตรวจสอบการดำเนินงานของสำนักงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โครงการและแผนงานที่ได้จัดทำไว้ ให้สำนักงานจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่นานกว่าสามปี

การประเมินผลการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำโดยสถาบัน หน่วยงาน องค์กรหรือคณะบุคคลที่เป็นกลางและมีความเชี่ยวชาญในด้านการประเมินผลการดำเนินงานโดยมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด...”

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 สรอ. จึงได้มอบหมายให้ บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยหลายโครงการ เป็นที่ปรึกษาดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยที่ปรึกษาได้นำกรอบแนวคิดมาจากผลการศึกษาขององค์กร/สถาบันระดับสากล อาทิ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), European Commission, McKinsey & Company, Deloitte และ Accenture เป็นต้น รวมทั้ง ศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังขยายกรอบการประเมินผลประโยชน์ทางอ้อมเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการประหยัดเวลาในการทำงานของหน่วยงานของรัฐ การประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลและการเดินทางของประชาชน ซึ่งทำให้การประเมินความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาล

อิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. ในปี พ.ศ. 2559 นี้ มีความครอบคลุมผลประโยชน์ที่หน่วยงานภาครัฐและผู้ใช้บริการต่าง ๆ ของ สรอ. ได้รับมากยิ่งขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 นี้ ที่ปรึกษาได้วางกรอบการศึกษาวิเคราะห์ครอบคลุม 3 โครงการ 10 กิจกรรม ภายใต้แผนกลยุทธ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ดังนี้

1. **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อเป็นบริการกลางให้แก่หน่วยงานภาครัฐ (Government Shared Infrastructure) ประกอบด้วยกิจกรรม**
  - 1.1 การพัฒนาเครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ (Government Information Network: GIN)
  - 1.2 การพัฒนาระบบคลาวด์ภาครัฐ (Government Cloud: G-Cloud)
  - 1.3 ศูนย์ประสานงานความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศภาครัฐ (Government Computer Emergency Readiness Team: G-CERT)
  - 1.4 การให้บริการซอฟต์แวร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Government Software as a Service: G-SaaS)
    - การให้บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์กลางเพื่อการสื่อสารในภาครัฐ (MailGoThai)
2. **ศูนย์รวมบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประชาชน (Digital Government Service Hub) ประกอบด้วยกิจกรรม**
  - 2.1 การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลและระบบงานภาครัฐ (e-Government Platform)
  - 2.2 โครงสร้างพื้นฐานข้อมูลภาครัฐ (Government Information Infrastructure)
  - 2.3 ศูนย์กลางบริการภาครัฐสำหรับประชาชน (GovChannel)
3. **การยกระดับความสามารถและความพร้อมในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Transformation) ประกอบด้วยกิจกรรม**
  - 3.1 การจัดทำแนวทาง มาตรฐานและข้อเสนอแนะการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Policy, Guideline and Standards)
  - 3.2 การยกระดับความสามารถและสร้างความพร้อมของบุคลากรเพื่อส่งเสริมรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Capability)
  - 3.3 การพัฒนาศูนย์นวัตกรรมบริการรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Innovation Center)

2. กรอบแนวทางการประเมินความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

สำหรับแนวคิดการดำเนินงานในภาพรวม ที่ปรึกษาได้ศึกษาจากงานวิจัยเรื่อง e-Government for Better Government ซึ่งจัดทำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) เมื่อปี ค.ศ. 2005 เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ผลประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมของโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. โดยผลประโยชน์ของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐและประชาชนผู้ใช้บริการ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่

- **ผลประโยชน์ทางตรงในรูปตัวเงิน** คือ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ อาทิ งบประมาณที่หน่วยงานภาครัฐใช้ในการลงทุน รายได้ที่สูงขึ้นของภาครัฐ ต้นทุนค่าบริการของภาครัฐที่ลดลง ต้นทุนค่าพิมพ์เอกสารและการจัดส่งเอกสารที่ลดลง เป็นต้น
- **ผลประโยชน์ทางอ้อมที่ไม่อยู่ในรูปตัวเงิน** คือ ผลประโยชน์ที่มีได้เกิดขึ้นโดยตรงจากการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ แต่เป็นผลกระทบต่อเนื่องจากการใช้บริการหรือการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่ ไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น บริการภาครัฐที่มีคุณภาพมากขึ้น ความปลอดภัยของข้อมูลที่เพิ่มสูงขึ้น การบริการที่มีการตอบสนองได้รวดเร็วขึ้น เป็นต้น
- **ผลประโยชน์ด้านประสิทธิภาพและการประหยัด** คือ ผลประโยชน์ที่เกิดจากการให้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการประหยัดในด้านต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบกับช่วงก่อนการมีบริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ เวลาที่ประหยัดได้ และทรัพยากรที่ประหยัดได้จากการใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ทั้งนี้ สามารถจำแนกผลประโยชน์จากการใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์โดยสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำแนกผลประโยชน์จากการใช้บริการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

	ผลประโยชน์ทางตรงในรูปตัวเงิน	ผลประโยชน์ทางอ้อมที่ไม่อยู่ในรูปตัวเงิน	ผลประโยชน์ด้านประสิทธิภาพและการประหยัด
ผลประโยชน์ต่อ หน่วยงานภาครัฐ	- ภาครัฐมีรายได้จากภาษีมากขึ้น - ลดความเสี่ยงจากการทุจริต คอร์รัปชัน - ลดค่าใช้จ่ายการเดินทางและการลงพื้นที่ - ลดต้นทุนค่าตีพิมพ์เอกสารและการจัดส่งเอกสาร - ได้รับรายได้เพิ่มเติมจากการใช้งานบริการหรือข้อมูลภาครัฐในเชิงพาณิชย์มากขึ้น - ตอบสนองความต้องการของประชาชนผ่านบริการที่รวดเร็วขึ้น - ลดต้นทุนที่เกิดจากการมีสถานที่ติดต่อหรือให้บริการภาครัฐ (Physical Presence)	- การให้บริการที่มีคุณภาพมากขึ้น - สนับสนุนการพัฒนานโยบายภาครัฐ - เพิ่มความปลอดภัยของข้อมูล - ภาพลักษณ์ที่ดีของภาครัฐ	- การประหยัดเวลา - ลดต้นทุนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต - การสื่อสารในภาครัฐด้วยข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความแม่นยำ ทันสมัย - สามารถบริหารความเสี่ยงได้ง่ายขึ้น - การประหยัดทรัพยากร - การลดขั้นตอนการทำงาน
ผลประโยชน์ต่อ ผู้ให้บริการ	- ราคาการใช้บริการต่าง ๆ ลดลง - ลดต้นทุนในการส่งข้อมูลลง - ลดต้นทุนการเดินทาง - ลดต้นทุนค่าประสานงานช่วยเหลือต่าง ๆ - สร้างโอกาสในการหารายได้ของประชาชนและภาคธุรกิจ	- การตอบสนองที่รวดเร็วขึ้น - พัฒนาคุณภาพและความถูกต้องของข้อมูล - พัฒนาความน่าเชื่อถือของข้อมูล - ได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการมากยิ่งขึ้น - การบริการที่หลากหลายและมีทางเลือกมากขึ้น	- ลดระยะเวลาในการใช้บริการของผู้ใช้บริการ - ลดการส่งข้อมูลซ้ำซ้อน - ลดระยะเวลาเดินทาง - ลดขั้นตอนการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับภาครัฐ

ที่มา: E-Government for Better Government, OECD E-Government Studies (2005)

นอกจากงานวิจัย ที่นำมาอ้างอิงไว้นั้น ที่ปรึกษายังได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของโครงการด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแสดงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกรณีศึกษาต่างประเทศ

โครงการ/ กิจกรรม โดย สรอ.	ประเทศ	Best Practice จากต่างประเทศ	ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
Shared Infrastructure			
GIN	Singapore	Alliance for corporate excellence (ACE)	ประหยัดต้นทุนลงไปกว่าร้อยละ 30 เมื่อเปรียบเทียบกับการให้แต่ละหน่วยงานลงทุนพัฒนาและดูแลระบบด้วยตนเอง
Cloud	USA / UK / Australia	Cloud based mail services; Provision of 4 G-Cloud services such as, IaaS, PaaS, SaaS, and Specialized Cloud Services	รัฐบาลสามารถประหยัดงบประมาณจากการมีระบบ Cloud ได้ถึงร้อยละ 50
G-CERT	USA	US-CERT: Established several important collaboration groups and programs to foster and facilitate information sharing on cybersecurity issues	ลดความเสี่ยงในการถูกจารกรรมข้อมูล หรือเกิดการรั่วไหลของข้อมูล
Shared Service			
e-Saraban	South Korea	Postal Distribution Information System (PostNet)	ลดค่ากระดาษได้ 55 พันล้านบาทต่อปี และลดชั่วโมงการทำงานของพนักงาน
MailGoThai	Canada	Shared Services Canada: Move to one mail system, reducing overall number of data centers	ลดค่าใช้จ่ายในการบริหาร Account และเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ข้อมูลของภาครัฐ
e-Government Platform			
Single Sign on	Singapore	Singpass: One password to access different government services.	ประหยัดเวลาในการจัดการบริหาร account ของแต่ละหน่วยงานภาครัฐ
API	Singapore	Whole Government API, two API gateways: a private one for internal data exchange between government agencies, and a public one to manage data APIs accessible by the masses, which you can find on Data.gov.sg	สร้างโอกาสในการเกิดธุรกิจใหม่ ๆ จากการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐของประชาชนที่ง่ายขึ้น
Government Information Infrastructure			
Open Data	Singapore	First-stop portal for access to government data; more than 8,000 datasets and 100 apps developed	ประหยัดเวลาด้านหาข้อมูลของประชาชน และสร้างโอกาสในการเกิดธุรกิจใหม่ของประชาชนจากข้อมูลที่ภาครัฐลงทุนมหาศาล
GovChannel			
Mobile Apps	Hong Kong	Government website provides mobile application directory	ประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแอปพลิเคชันภาครัฐ ประหยัดค่าโฆษณาแอปพลิเคชันของภาครัฐ
e-Portal	Canada/ Singapore/	Civil Service/ eCitizen/ Central Citizen and Business portal: Citizen can access to all the information and e-services	ประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลของประชาชน และส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานภาครัฐ

โครงการ/ กิจกรรม โดย สรอ.	ประเทศ	Best Practice จากต่างประเทศ	ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น
	South Korea/ Austria		
Kiosk	Dubai	Dubai Smart Government (DSG) sets up 10 kiosks for MyID service that conveniently require a single sign-on for the customers to access Dubai government services.	ประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการบริการภาครัฐ ลดต้นทุนค่าจ้างแรงงานบุคลากรภาครัฐ

ที่มา: กรณีศึกษาจากต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ดังกล่าว ที่ปรึกษาได้กำหนดเป็นกรอบแนวทางการประเมินความคุ้มค่าในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์สำหรับ สรอ. ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ ผลประโยชน์ทางตรงที่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้ (Direct Benefits) และผลประโยชน์ทางอ้อม (Indirect Benefits) ซึ่งจะมีทั้งในส่วนที่ประเมินเป็นตัวเงินได้และไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้¹ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการวัดผลประโยชน์ (ทางตรงและทางอ้อม) จากการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

¹ ผลประโยชน์ที่ไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ผลประโยชน์ด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในส่วนของการประเมินค่าใช้จ่าย ที่ปรึกษาได้ใช้จำนวนเงิน (งบประมาณ) ที่ สรอ. ใช้ในการดำเนินโครงการนั้น ๆ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทางตรงและค่าใช้จ่ายทางอ้อม เพื่อนำไปประเมินผลประโยชน์สุทธิ ซึ่งหมายถึง งบประมาณที่ประหยัดไปได้จากการที่หน่วยงานภาครัฐมาใช้บริการกลางของ สรอ. (ผลประโยชน์หักลบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น)

3. ผลประโยชน์ (Benefit) ที่เกิดขึ้น

ภายหลังจากที่ปรึกษาได้ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การแสดงผลการวิเคราะห์ผลประโยชน์จากบริการของ สรอ.

โครงการ/กิจกรรม	ผลประโยชน์ทางตรง (บาท)	ผลประโยชน์ทางอ้อม (บาท)	ผลประโยชน์รวม (บาท)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT สำหรับบริการภาครัฐให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ รองรับรัฐบาลดิจิทัล (Sharing)			
GIN	987,863,733	241,326,000	1,229,189,733
G-Cloud	1,379,718,649	50,489,600	1,430,208,249
G-CERT	49,320,000	58,255,000	107,575,000
MailGoThai	191,059,688	148,565,074	339,624,762
G-SaaS	575,076,258	123,117,384	698,193,642
รวมยุทธศาสตร์ที่ 1	3,183,038,328	621,753,058	3,804,791,386
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยนำบริการของภาครัฐไปสู่ประชาชน เพื่อก้าวไปสู่ Digital Economy (Delivery)			
e-Government Platform	160,502,921	83,287,622	243,790,543
Government Information Infrastructure	4,274,813	12,895,382	17,170,194
GovChannel	169,876,169	17,716,309	187,592,478
รวมยุทธศาสตร์ที่ 2	334,653,903	113,899,313	448,553,216
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างการมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและผู้รับบริการมีความพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Transformation)			
Digital Government Policy, Guideline and Standards			

โครงการ/กิจกรรม	ผลประโยชน์ทางตรง (บาท)	ผลประโยชน์ทางอ้อม (บาท)	ผลประโยชน์รวม (บาท)
Digital Government Capability			
Digital Government Innovation Center			
รวม	3,517,692,231	735,652,371	4,253,344,602

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

เมื่อพิจารณาผลประโยชน์ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. ใน 3 กิจกรรมหลักทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ GIN, G-Cloud และ MailGoThai มีผลประโยชน์รวมทั้งสิ้น 2,999,022,744 บาท สูงขึ้นกว่าผลประโยชน์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มีจำนวน 2,363,636,630 บาท เหตุผลเนื่องจากมีจำนวนหน่วยงานภาครัฐที่มาใช้บริการกลางของ สรอ. มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลประโยชน์จากโครงการทั้งหมดที่ สรอ. ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 พบว่า กิจกรรมการให้บริการของ สรอ. มีผลประโยชน์รวมเกิดขึ้น 4,253,344,602 บาท เป็น **ผลประโยชน์ทางตรง** ทั้งสิ้น 3,517,692,231 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.70 ของผลประโยชน์รวม และเป็น **ผลประโยชน์ทางอ้อม** ทั้งสิ้น 735,652,371 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.30 ของผลประโยชน์รวม โดยกิจกรรมที่มีผลประโยชน์รวมสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่

- 1) G-Cloud มีผลประโยชน์รวม จำนวน 1,430,208,249 บาท
- 2) GIN มีผลประโยชน์รวม จำนวน 1,229,189,733 บาท
- 3) G-SaaS มีผลประโยชน์รวม จำนวน 698,193,642 บาท

4. ค่าใช้จ่ายโครงการโดยสรุป

ค่าใช้จ่ายโครงการ คือ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายจริงในปีงบประมาณนั้น ๆ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (1) ค่าใช้จ่ายโครงการ (ทางตรง) และ (2) ค่าใช้จ่ายปันส่วน ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อม โดยใช้หลักการประเมินตามวิธีปันส่วนต้นทุนแบบ ABC (Activity-Based Costing) โดยที่ค่าใช้จ่ายโครงการจะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการจ่ายจริง ตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการ สรอ.

โครงการ/กิจกรรม	ค่าใช้จ่ายโครงการ (บาท)	ค่าใช้จ่ายปันส่วน (บาท)	ค่าใช้จ่ายรวม (บาท)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT สำหรับบริการภาครัฐให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ รองรับรัฐบาลดิจิทัล (Sharing)			
GIN	917,259,951	70,219,457	987,479,408
G-Cloud	428,448,714	113,009,737	541,458,451
G-CERT	6,664,500	18,993,435	25,657,935
MailGoThai	36,797,307	41,551,026	78,348,333
G-SaaS	9,072,403	10,245,317	19,317,720
รวมยุทธศาสตร์ที่ 1	1,398,242,875	254,018,969	1,652,261,847
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยนำบริการของภาครัฐไปสู่ประชาชน เพื่อก้าวไปสู่ Digital Economy (Delivery)			
e-Government Platform	4,836,274	29,543,809	34,380,082
Government Information Infrastructure	2,482,795	3,240,313	5,723,108
GovChannel	22,374,249	65,379,720	87,753,969
รวมยุทธศาสตร์ที่ 2	29,693,317	98,163,842	127,857,160
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างการมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและผู้รับบริการมีความพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Transformation)			
Digital Government Policy, Guideline and Standards			
Digital Government Capability			
Digital Government Innovation Center			
รวม	1,427,936,192	352,182,814	1,780,119,007

ที่มา: สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

5. สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ สรอ. จัดตั้งขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2558 ได้นั้น ที่ปรึกษาจึงได้พิจารณาการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. ใน 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ GIN, G-Cloud และ MailGoThai พบว่า มีความคุ้มค่าในช่วงเวลาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยก่อให้เกิดผลประโยชน์ (Benefit) ที่สูงกว่าค่าใช้จ่าย (Cost) หรืองบประมาณที่ สรอ. ได้รับและเมื่อประเมินจากการใช้งานของหน่วยงานทั้งหมดที่

ใช้บริการ ทำให้เกิดผลประโยชน์สุทธิมูลค่า 1,391,736,553 ล้านบาท หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การที่หน่วยงานภาครัฐมาใช้บริการ GIN, G-Cloud และ MailGoThai จาก สรอ. ก่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณมากกว่าหน่วยงานดำเนินการเองถึง 1,391,736,553 ล้านบาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

เนื่องจาก ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ มีความครอบคลุมถึงการดำเนินงานตามภารกิจของ สรอ. ทั้งหมด โดยมีการวิเคราะห์การประหยัดงบประมาณ (ผลประโยชน์หักด้วยค่าใช้จ่าย) ที่ได้แสดงให้เห็นว่า โครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT สำหรับบริการภาครัฐให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ รองรับรัฐบาลดิจิทัล (Sharing) มีความคุ้มค่ารวมในเชิงผลประโยชน์สุทธิอยู่ที่ 2,152,529,539 บาท โดยกิจกรรมการให้บริการ

- 1) GIN มีความคุ้มค่า จำนวน 241,710,326 บาท
- 2) G-Cloud มีความคุ้มค่า จำนวน 888,749,798 บาท
- 3) G-CERT มีความคุ้มค่า จำนวน 81,917,065 บาท
- 4) MailGoThai มีความคุ้มค่า จำนวน 261,276,429 บาท
- 5) G-SaaS มีความคุ้มค่า จำนวน 678,875,922 บาท

ในขณะที่ โครงการ/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยนำบริการของภาครัฐไปสู่ประชาชน เพื่อก้าวไปสู่ Digital Economy (Delivery) มีความคุ้มค่ารวมในเชิงผลประโยชน์สุทธิอยู่ที่ 320,696,056 บาท โดยแต่ละกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ ได้แก่

- 1) e-Government Platform มีความคุ้มค่า จำนวน 209,410,461 บาท
- 2) Government Information Infrastructure มีความคุ้มค่า จำนวน 11,447,086 บาท
- 3) GovChannel มีความคุ้มค่า จำนวน 99,838,509 บาท

โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลประโยชน์สุทธิจากการบริการของ สรอ.

โครงการ	ผลประโยชน์ (บาท/ปี)	ค่าใช้จ่าย (บาท/ปี)	ผลประโยชน์สุทธิ* (บาท/ปี)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT สำหรับบริการภาครัฐให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ รongรับรัฐบาลดิจิทัล (Sharing)			
GIN	1,229,189,733	987,479,408	241,710,326
G-Cloud	1,430,208,249	541,458,451	888,749,798
G-CERT	107,575,000	25,657,935	81,917,065
MailGoThai	339,624,762	78,348,333	261,276,429
G-SaaS	698,193,642	19,317,720	678,875,922
รวมยุทธศาสตร์ที่ 1	3,804,791,386	1,652,261,847	2,152,529,539
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยนำบริการของภาครัฐไปสู่ประชาชน เพื่อก้าวไปสู่ Digital Economy (Delivery)			
e-Government Platform	243,790,543	34,380,082	209,410,461
Government Information Infrastructure	17,170,194	5,723,108	11,447,086
GovChannel	187,592,478	87,753,969	99,838,509
รวมยุทธศาสตร์ที่ 2	448,553,216	127,857,160	320,696,056
รวม	4,253,344,602	1,780,119,007	2,473,225,595

หมายเหตุ: * ผลประโยชน์สุทธิ หมายถึง ผลประโยชน์ (Benefit) หักด้วยค่าใช้จ่าย (Cost)

ที่มา: บริษัท โบลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

6. สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้วยเครื่องมือทางการเงิน

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าด้วยเครื่องมือทางการเงินของโครงการต่าง ๆ ที่ปรึกษาได้เลือกใช้เครื่องมือ Discounted Cash Flow (DCF) Analysis ซึ่งเป็นการคำนวณเพื่อแปลงค่ากระแสเงินสดของรายรับและรายจ่ายในอนาคตเป็นมูลค่าปัจจุบัน (Present Value: PV) ด้วยอัตราคิดลด (Discount Rate) โดยมีการใช้เครื่องมือทางการเงิน ดังนี้

- **มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (Net Present Value: NPV)** คือ ผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์รวม (Present Value of Benefit: PVB) กับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนรวม (Present Value of Cost: PVC) ตลอดอายุโครงการ โดยใช้ Discount Rate ที่

เหมาะสมมาปรับมูลค่าของกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาให้มาอยู่ที่จุดเดียวกัน ซึ่งโดยมากเป็น ณ ปัจจุบัน มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{NPV} = \text{PVB} - \text{PVC}$$

ทั้งนี้ หาก $\text{NPV} > 0$ แสดงว่ามูลค่าของผลประโยชน์รวมมากกว่ามูลค่าของต้นทุนรวม จึงสามารถตีความได้ว่าโครงการคุ้มค่าการลงทุน หาก $\text{NPV} = 0$ แสดงว่ามูลค่าของผลประโยชน์รวมเท่ากับมูลค่าของต้นทุนรวม จึงสามารถตีความได้ว่าโครงการเท่าทุน และ $\text{NPV} < 0$ แสดงว่ามูลค่าของผลประโยชน์รวมน้อยกว่ามูลค่าของต้นทุนรวม จึงสามารถตีความได้ว่าโครงการไม่คุ้มทุน

- **อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit and Cost ratio: BCR)** คือ มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์รวม (Present Value of Benefit: PVB) หารด้วยมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนรวม (Present Value of Cost: PVC) เพื่อใช้สำหรับตัดสินใจว่าโครงการที่ลงทุนนั้นมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{BCR} = \text{PVB} / \text{PVC}$$

ทั้งนี้ หาก $\text{BCR} > 1$ แสดงว่ามูลค่าของผลประโยชน์รวมมากกว่ามูลค่าของต้นทุนรวม จึงสามารถตีความได้ว่าโครงการคุ้มค่าการลงทุน หาก $\text{BCR} = 1$ แสดงว่ามูลค่าของผลประโยชน์รวมเท่ากับมูลค่าของต้นทุนรวม จึงสามารถตีความได้ว่าโครงการเท่าทุน และ $\text{BCR} < 1$ แสดงว่ามูลค่าของผลประโยชน์รวมน้อยกว่ามูลค่าของต้นทุนรวม จึงสามารถตีความได้ว่าโครงการไม่คุ้มทุน

- **อัตราผลตอบแทนภายใน หรืออัตราผลตอบแทนของการลงทุน (Internal Rate of Return: IRR)** เป็นอัตราส่วนลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เป็นศูนย์ สำหรับโครงการโดยทั่วไป หากค่า IRR ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าต้นทุนของเงินทุนจะถือว่าโครงการนั้นมีความเป็นไปได้ทางการเงิน ทั้งนี้เกณฑ์ IRR ที่กำหนดใช้วิเคราะห์โครงการภาครัฐ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะอยู่ที่ร้อยละ 8

อย่างไรก็ตาม การประเมินความคุ้มค่าของโครงการอาจมีค่า IRR ได้มากกว่า 1 ค่า และในบางกรณีอาจเป็นการยากที่จะกำหนดค่า IRR ที่เหมาะสมของโครงการ เพราะ IRR จะเป็นวิธีการประเมินที่น่าเชื่อถือเมื่อ (1) โครงการมีกระแสเงินสดตามแบบปฏิบัติทั่วไป กล่าวคือ กระแสเงินสดในปีแรก หรือเงินลงทุนแรกเริ่มมีมูลค่าติดลบ และกระแสเงินสดในปีต่อๆ มาเป็นบวก และ (2) ไม่ได้ใช้ IRR เพื่อเปรียบเทียบโครงการ/กิจกรรมลงทุนที่เป็น Mutually Exclusive หรือการลงทุน/กิจกรรมที่กระแสเงินสดของโครงการ/กิจกรรมหนึ่งถูกกระทบจากการลงทุนในโครงการ/กิจกรรมอื่น ๆ ดังนั้น เนื่องจากกระแสเงินสดของโครงการของ สรอ. ไม่ได้เป็นตามแบบปฏิบัติทั่วไป กล่าวคือ มีกระแสเงินสดสุทธิในปีแรกเป็นบวก ทำให้ค่า IRR ที่คำนวณได้มีค่าสูงมากและไม่เหมาะสม ดังนั้น ในการศึกษาความคุ้มค่าทางการเงินนี้จึงใช้เฉพาะหลักการ NPV และ BCR เท่านั้น

ในการวิเคราะห์การประหยัดงบประมาณข้างต้น ที่ปรึกษานำผลลัพธ์ของผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มาใช้ประมาณค่าผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายของปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยใช้วิธีพยากรณ์แบบ Linear Time Series และมีสมมติฐาน คือ (1) ผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายมีการเติบโตที่ประมาณการร้อยละ 10 ต่อปี และ (2) อัตราส่วนลด (Discount Rate) เท่ากับร้อยละ 8²

สรุปผลการประมาณค่าผลประโยชน์ ค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์สุทธิ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ถึงปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของแต่ละกิจกรรมได้แสดงในตารางที่ 6

² อัตราส่วนลดอ้างอิงจากช่วงของอัตราส่วนลดที่ใช้ในโครงการรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนาจากการศึกษาของ Asian Development Bank (2007)

ตารางที่ 6 สรุปประมาณการความคุ้มค่าของการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2564

รายละเอียด	ปีงบประมาณ พ.ศ.						
	2559	2560	2561	2562	2563	2564	รวม
I. ผลประโยชน์							
ยุทธศาสตร์ที่ 1: Sharing							
GIN	1,229,189,733	1,352,108,707	1,487,319,577	1,636,051,535	1,799,656,689	1,979,622,358	9,483,948,599
G-Cloud	1,430,208,249	1,573,229,074	1,730,551,981	1,903,607,179	2,093,967,897	2,303,364,687	11,034,929,068
G-CERT	107,575,000	118,332,500	130,165,750	143,182,325	157,500,558	173,250,613	830,006,746
MailGoThai	339,624,762	373,587,238	410,945,961	452,040,558	497,244,613	546,969,075	2,620,412,206
G-SaaS	698,193,642	768,013,006	844,814,307	929,295,738	1,022,225,311	1,124,447,843	5,386,989,847
รวม	3,804,791,386	4,185,270,525	4,603,797,577	5,064,177,335	5,570,595,068	6,127,654,575	29,356,286,466
ยุทธศาสตร์ที่ 2: Delivery							
e-Government Platform	243,790,543	268,169,598	294,986,557	324,485,213	356,933,734	392,627,108	1,880,992,754
Government Information Infrastructure	17,170,194	18,887,214	20,775,935	22,853,529	25,138,881	27,652,770	132,478,523
GovChannel	187,592,478	206,351,726	226,986,899	249,685,589	274,654,148	302,119,562	1,447,390,402
รวม	448,553,216	493,408,538	542,749,391	597,024,330	656,726,763	722,399,440	3,460,861,679
รวมผลประโยชน์ทั้งสิ้น	4,253,344,602	4,678,679,062	5,146,546,968	5,661,201,665	6,227,321,832	6,850,054,015	32,817,148,145

รายละเอียด	ปีงบประมาณ พ.ศ.						
	2559	2560	2561	2562	2563	2564	รวม
II. ค่าใช้จ่าย							
ยุทธศาสตร์ที่ 1: Sharing							
GIN	987,479,408	1,086,227,348	1,194,850,083	1,314,335,092	1,445,768,601	1,590,345,461	7,619,005,993
G-Cloud	541,458,451	595,604,296	655,164,725	720,681,198	792,749,317	872,024,249	4,177,682,236
G-CERT	25,657,935	28,223,729	31,046,102	34,150,712	37,565,783	41,322,361	197,966,622
MailGoThai	78,348,333	86,183,166	94,801,483	104,281,631	114,709,794	126,180,774	604,505,182
G-SaaS	19,317,720	21,249,492	23,374,441	25,711,885	28,283,074	31,111,381	149,047,994
รวม	1,652,261,847	1,817,488,031	1,999,236,834	2,199,160,518	2,419,076,569	2,660,984,226	12,748,208,026
ยุทธศาสตร์ที่ 2: Delivery							
e-Government Platform	34,380,082	37,818,091	41,599,900	45,759,890	50,335,878	55,369,466	265,263,307
Government Information Infrastructure	5,723,108	6,295,419	6,924,961	7,617,457	8,379,203	9,217,123	44,157,270
GovChannel	87,753,969	96,529,366	106,182,303	116,800,533	128,480,586	141,328,645	677,075,403
รวม	127,857,160	140,642,876	154,707,163	170,177,880	187,195,668	205,915,234	986,495,980
รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น	1,780,119,006	1,958,130,907	2,153,943,998	2,369,338,397	2,606,272,237	2,866,899,461	13,734,704,006

รายละเอียด	ปีงบประมาณ พ.ศ.						
	2559	2560	2561	2562	2563	2564	รวม
III. ผลประโยชน์สุทธิ							
ยุทธศาสตร์ที่ 1: Sharing							
GIN	241,710,326	265,881,358	292,469,494	321,716,443	353,888,088	389,276,897	1,864,942,606
G-Cloud	888,749,798	977,624,778	1,075,387,256	1,182,925,982	1,301,218,580	1,431,340,438	6,857,246,832
G-CERT	81,917,065	90,108,771	99,119,648	109,031,613	119,934,775	131,928,252	632,040,124
MailGoThai	261,276,429	287,404,071	316,144,479	347,758,926	382,534,819	420,788,301	2,015,907,025
G-SaaS	678,875,922	746,763,514	821,439,866	903,583,852	993,942,238	1,093,336,461	5,237,941,854
รวม	2,152,529,540	2,367,782,493	2,604,560,743	2,865,016,817	3,151,518,499	3,466,670,349	16,608,078,440
ยุทธศาสตร์ที่ 2: Delivery							
e-Government Platform	209,410,461	230,351,507	253,386,658	278,725,324	306,597,856	337,257,642	1,615,729,447
Government Information Infrastructure	11,447,086	12,591,795	13,850,974	15,236,072	16,759,679	18,435,647	88,321,252
GovChannel	99,838,509	109,822,360	120,804,596	132,885,056	146,173,561	160,790,917	770,314,999
รวม	320,696,056	352,765,662	388,042,228	426,846,451	469,531,096	516,484,206	2,474,365,699
รวมผลประโยชน์สุทธิ	2,473,255,596	2,720,548,155	2,992,602,971	3,291,863,268	3,621,049,595	3,983,154,554	19,082,444,139

ที่มา: บริษัท โพลีเทค แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. โดยรวมผ่านเกณฑ์ความคุ้มค่าทางการเงิน คือ มี NPV > 0 และ BCR > 1 โดยโครงการจัดว่ามีความคุ้มค่าทางการเงินที่ค่อนข้างสูง คือมี NPV เท่ากับ 15,543,561,173 บาท ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2564 และ BCR เท่ากับ 2.39 เท่า ซึ่งผลสรุปแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าโดยวิธีทางการเงิน

เครื่องมือ	ผล
Present Value of Benefit (PVB)	26,731,132,867 บาท
Present Value of Cost (PVC)	11,187,571,694 บาท
Net Present Value (NPV)	15,543,561,173 บาท
Benefit-Cost Ratio (BCR)	2.39 เท่า

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

7. สรุปผลประโยชน์ในการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้

นอกจากการวิเคราะห์ผลประโยชน์ที่สามารถประเมินค่าเป็นตัวเงินได้ตามที่แสดงไปข้างต้นแล้วนั้น ที่ปรึกษายังอนุมานให้เห็นถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดำเนินงานในยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างการมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและผู้รับบริการมีความพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Transformation) โดยจะชี้ให้เห็นผลประโยชน์ของการให้บริการของ สรอ. ที่มีต่อประเทศในภาพรวมได้ละเอียดถี่ถ้วนมากขึ้น รายละเอียดต่อไปนี

➤ ส่งเสริมความโปร่งใสและการจำกัดการทุจริต (Transparency and Corruption)

งานศึกษาของ Universite de Fribourg Suisse (2011) กล่าวว่า ประเด็นความโปร่งใสเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อใจ (Trust) ระหว่างภาครัฐและประชาชน อันนำไปสู่การทุจริตที่ลดลงได้ เช่น ประเทศอาร์เจนตินาได้จัดทำเว็บไซต์ชื่อ “CRISTAL” เป็นเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การควบคุมการทุจริตและนโยบายประเทศ ภายหลังจากการจัดทำเว็บไซต์ดังกล่าว พบว่า ระดับความโปร่งใสเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลภาครัฐมากขึ้นด้วย ส่งผลให้สามารถลดความเสี่ยงในการ

เกิดทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐลง ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันกรมบัญชีกลางได้ร่วมกับ สรอ. ในการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายภาครัฐผ่านระบบภาษีไปไหน (<https://govspending.data.go.th/>) รวมทั้ง ตอบสนองนโยบายรัฐบาลโดยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดทำศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อบริการ (<https://info.go.th/>) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก และคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ ทำให้ประชาชนมีช่องทางการติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมและร้องเรียนได้ หากพบปัญหาจากการเข้ารับบริการจากภาครัฐ ทำให้เพิ่มความโปร่งใสให้แก่ประเทศเพิ่มขึ้นเช่นกัน

➤ สร้างโอกาสในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือธุรกิจประเภทใหม่

ปริมาณข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละวันมีจำนวนมหาศาล โดยข้อมูลถูกสร้างขึ้นทุก ๆ วินาที ทำให้ขนาดของข้อมูลมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้จำนวนมาก ประกอบกับแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐที่สูงขึ้น เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและสร้างโอกาสในการพัฒนานวัตกรรมและประสิทธิภาพในการทำงานของประเทศ ดังนั้น การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่สำคัญอย่าง Big Data และ Open Data จะทำให้เกิดแหล่งทรัพยากรใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้ อาทิ ต้นทุนหน่วยสุดท้ายที่ลดลง (Marginal Cost) กำไรที่เพิ่มขึ้น (Profit) รายได้ที่เติบโตสูงขึ้น (Revenue Growth) มูลค่าของธุรกิจที่สูงขึ้น (Enterprise Value) ภาพลักษณ์การดำเนินงานของภาครัฐที่ดีขึ้น (Brand Image) และโอกาสทางเศรษฐกิจจากธุรกิจรูปแบบใหม่ ๆ ที่จะเพิ่มขึ้น (Business Opportunity) เป็นต้น รวมทั้งยังส่งผลให้เกิดรูปแบบทางธุรกิจใหม่ ๆ (New Business Models) เกิดการจ้างงานและมีลูกค้าประเภทใหม่ ๆ มากขึ้น

➤ สร้างพลังและการมีส่วนร่วมของสังคมและท้องถิ่น

งานศึกษาของ Subhash Bhatnagar (2003) พบว่า การนำดิจิทัลภาครัฐไปปรับใช้ในชนบท สามารถส่งผลประโยชน์ในแง่เศรษฐกิจและสังคมได้ กล่าวคือ ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ห่างไกลของรัฐบาลมีต้นทุนที่ถูกลง และสามารถส่งเสริมให้ภาคประชาสังคม (NGOs) และประชาชนระดับรากหญ้ามีกระบวนการสร้างสังคม (Community Building Process) ได้ดีขึ้น โดยปัจจุบัน การมีโครงการประกวดผลงานการพัฒนานวัตกรรมโมบายแอปพลิเคชันภาครัฐ (MEGA: Mobile Enterprise e-Government Award) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน เกิดความตื่นตัวในการผลิตและพัฒนาแอปพลิเคชันที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของภาครัฐและภาคประชาชน ซึ่งการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคสังคมได้ อาทิ ประชาชนมีความรู้

ความสามารถและความเข้าใจในบทบาทของภาครัฐมากยิ่งขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำด้านข้อมูลข่าวสาร และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคประชาชนและภาครัฐกิจ

➤ **พัฒนาความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการ**

การมีรัฐบาลดิจิทัลก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น ในแง่ของระยะเวลาการดำเนินการ จำนวนขั้นตอนและหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการ กล่าวคือ เมื่อภาครัฐนำระบบดิจิทัลมาใช้ กระบวนการทั้งหมดจะกลายเป็นระบบอัตโนมัติ และลดระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินการลง ดังตัวอย่างบริการภาครัฐที่มีระยะเวลาการดำเนินการลดลงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงตัวอย่างบริการภาครัฐที่มีระยะเวลาการดำเนินการลดลง

กรณีศึกษาประเทศ ตัวอย่าง	รูปแบบบริการ	ระยะเวลาที่ใช้ ก่อนมีระบบฯ	ระยะเวลาที่ใช้ หลังมีระบบฯ
ศูนย์บริการประชาชน (บราซิล)	ลงทะเบียนเอกสารจำนวน 29 เอกสาร	2-3 วัน	20-30 นาที
ระบบภาษีออนไลน์ (ชิลี)	กรอกภาษีออนไลน์	25 วัน	12 ชั่วโมง
ระบบภาษีออนไลน์ (สิงคโปร์)	การประเมินภาษีออนไลน์	12-18 เดือน	3-5 เดือน

ที่มา: Doing Business Report, World Bank

➤ **สร้างเงินหมุนเวียนในเศรษฐกิจที่สูงขึ้นจากการลงทุนของภาครัฐ**

การลงทุนของภาครัฐ โดยเฉพาะการลงทุนที่มีมูลค่าสูงจะสามารถก่อให้เกิดกิจกรรมและรายได้ในภาคเศรษฐกิจเป็นตัวเงินที่มากกว่ามูลค่าที่รัฐจ่ายไป จากผลทวีคูณของการใช้จ่ายภาครัฐ³ (Fiscal Multiplier) อ้างอิงจาก ฌ็องกานต์ วรสง่าศิลป์ (2551) ได้ศึกษาทิศทางของผลกระทบและค่าตัวคูณของตัวแปรภายใน (Coefficient) ต่อผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) โดยกำหนดให้ตัวแปรภายใน ได้แก่ ตัวแปรด้านการคลัง คือ (1) รายจ่ายประจำ (2) เงินโอนรายจ่ายประจำ (3) รายจ่ายลงทุน (4) เงินโอนรายจ่ายลงทุน และ

³ ผลทวีคูณของการใช้จ่ายภาครัฐ หมายถึง อัตราส่วนการเพิ่มขึ้นของ GDP หากมีการใช้จ่ายภาครัฐเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

ตัวแปรอื่นในระบบเศรษฐกิจ คือ (1) GDP (2) การบริโภคเอกชน และ (3) การลงทุนภาคเอกชน โดยเลือกข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2550 ซึ่งผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า รายจ่ายลงทุนภาครัฐสามารถทำให้เกิดอุปสงค์ต่อเนื่องจากภาคเอกชนได้ (Crowding In Effect) และมีตัวคูณทางเศรษฐกิจมากกว่า 1 จึงสรุปได้ว่า ภาครัฐควรจะมีแนวโน้มการลงทุนโดยเฉพาะในส่วนโครงสร้างพื้นฐานกลาง เพื่อให้มีสภาวะแวดล้อมทางด้านดิจิทัลที่เหมาะสมต่อการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในประเทศต่อไป

➤ **เพิ่มประสิทธิภาพและความตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล**

การให้บริการศูนย์ประสานงานความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศภาครัฐ (G-CERT) ส่งผลให้เกิดความตระหนักรู้ด้านการรักษาความปลอดภัยสารสนเทศภาครัฐมากยิ่งขึ้น โดยการเฝ้าระวังการโจมตีทางเครือข่าย การสืบค้นข้อมูลย้อนหลัง จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐได้รับความปลอดภัยจากการโจมตีเครือข่ายในรูปแบบต่าง ๆ ได้ทันเวลาที่ โดยระบบ G-CERT จะสามารถช่วยพัฒนากระบวนการจัดการกับภัยคุกคามเครือข่ายตามกระบวนการต่าง ๆ อาทิ ระบบตรวจจับภัย (Detect) ระบบวิเคราะห์ (Analyze) ระบบการแจ้งเตือนภัย (Notify) ระบบการบริหารจัดการภัย (Manage) และระบบการแชร์ข้อมูลความรู้ภัยต่าง ๆ (Share) เป็นต้น จากผลการวางระบบดังกล่าว ทำให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยที่เป็นมาตรฐานเดียว ซึ่งช่วยยกระดับการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเหล่านี้มากขึ้น

➤ **พัฒนาการบูรณาการการทำงานของรัฐ**

ภายหลังจากมีรัฐบาลดิจิทัล พบว่า ปฏิสัมพันธ์ (Interactions) ระหว่างรัฐบาล และบุคคลภายนอก อาทิ ภาคธุรกิจ หรือภาคประชาชน เพิ่มขึ้น โดยจากผลการศึกษาของ Andersen (2003 – 2009) พบว่า ภายหลังจากมีการปรับใช้ดิจิทัลภาครัฐแล้ว ปฏิสัมพันธ์ระหว่างแต่ละภาคส่วน มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-ภาครัฐ (G2G) เพิ่มขึ้นร้อยละ 71
- ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-ภาคประชาชน เพิ่มขึ้นร้อยละ 85
- ความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนด้วยกันเอง เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 100

การบูรณาการการทำงานของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของหน่วยงานภาครัฐแล้ว ยังก่อให้เกิดการประหยัดงบประมาณของประเทศได้มากขึ้นจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างบูรณาการร่วมกัน ทั้งในส่วนโครงสร้างพื้นฐานและข้อมูล

➤ ยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของภาครัฐ

ในปัจจุบัน มีโครงการนำร่องโดยนำเทคโนโลยีรัฐบาลดิจิทัลมาใช้ เช่น Big Data ในโครงการสร้างต้นแบบการจัดการข้อมูลมหาดสาร ระหว่าง สรอ. กับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ NECTEC และกรมทางหลวง โดยนำ Big Data ไปใช้ประโยชน์ทำให้สามารถวิเคราะห์และรายงานสภาพการจราจร Online ผ่านแอปพลิเคชันแบบ Real-time หรือเสมือนจริงให้กับประชาชนได้ อีกทั้งข้อมูลการจราจรแบบภาพเคลื่อนไหวที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลสมัยใหม่แบบ Analytics ทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกหลากหลายมิติได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นความท้าทายเรื่องของมาตรฐานการจับเก็บข้อมูลเพื่อการเชื่อมโยงฐานข้อมูล และใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล อาทิ Data Cleansing, Converting และ Analytics ที่ภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

➤ ส่งเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลให้มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยของ UN พบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีบทบาทสำคัญ มีผลต่อการพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจนถึงปี พ.ศ. 2573 (ปี 2030) ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งล้วนแต่เป็นเทคโนโลยีสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐมีความจำเป็นต้องใช้งานบริการ เช่น G-Cloud, e-CMS และการเผยแพร่ข้อมูลผ่าน Data.go.th เป็นต้น นอกจากส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐแล้ว ยังส่งเสริมความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศอีกด้วย

นอกจากนี้ การให้บริการของ สรอ. ยังมีส่วนช่วยลดมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อมได้ เช่น ลดปริมาณการใช้กระดาษ จากบริการ info.go.th หรือ SMS as a Service เป็นต้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลประโยชน์จากการลดปริมาณกระดาษที่ใช้ใน สรอ. โดยบริการ info.go.th เพียงบริการเดียว บริการดังกล่าวสามารถสร้างผลประโยชน์จากการประหยัดกระดาษได้ถึง 4,153,025.70 บาท

8. ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ของ สรอ. ทำให้ภาครัฐสามารถประหยัดงบประมาณในการดำเนินการด้านรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ได้ถึง 2,473 ล้านบาทในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยมีความคุ้มค่าทางการเงินในระดับสูง โดยมี NPV เท่ากับ 15,543,561,173 บาท ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2564 และ BCR เท่ากับ 2.39 เท่า อย่างไรก็ตาม สรอ. สามารถเพิ่มความคุ้มค่าให้มากขึ้นในปีต่อไปได้โดย

- **การเพิ่มความตระหนักถึง (Awareness) ของบริการของ สรอ.** – บุคลากร สรอ. ที่ทำหน้าที่ให้บริการโครงสร้างพื้นฐานกลางของรัฐ และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการของ สรอ. จะต้องทำหน้าที่ให้ความรู้ และอบรมวิธีการใช้งานที่ถูกต้องให้แก่หน่วยงานรัฐที่ใช้บริการ เพื่อให้ตระหนักถึงข้อดี และความจำเป็นในการใช้งานบริการของ สรอ. ซึ่งจะช่วยเพิ่มความตระหนักของการบริการของ สรอ. ให้เพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ สรอ. จะต้องพิจารณาการประชาสัมพันธ์บริการภาครัฐผ่านช่องทางต่าง ๆ เพิ่มเติม โดยเฉพาะช่องทาง Social Media ที่สามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมากได้
- **การเพิ่มอัตราการใช้ (Take-Up Rate) บริการของสรอ.** – สรอ.อาจพิจารณาผลักดันการบริการที่สำคัญที่หน่วยงานรัฐจำเป็นต้องใช้งาน ให้ใช้งานบนโครงสร้างพื้นฐานกลางที่ให้บริการโดย สรอ. อาทิ GIN, G-Cloud, MailGoThai เพิ่มเติม เพื่อเพิ่ม Take Up Rate ของการบริการแต่ละประเภทให้มากขึ้น นอกจากนี้ สรอ. จะต้องมียุทธศาสตร์การ Monitoring Feedback ของการให้บริการด้วย เพื่อปรับปรุงการบริการที่มีอยู่เดิมให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานให้มากขึ้น